

ЯКІЯ КВЕТКІ ШУКАЕМ...

У свой час, у першым нумары часопіса «Полымя» за 1967 год (вунь як даўно!), я надрукаваў нататкі пра першыя зборнікі маладых паэтаў. І назваў іх (нататкі) рашуча: «Верш твой — споведзь твая». І не проста разбіраў, ацэньваў так ці іначай вершы пачаткоўцаў, але адначасова спрабаваў вызначыцца з крытэрыямі ацэнкі, высветліць, у тым ліку і для сябе самога, што гэта за феномен такі — вершаваны твор, якім ён мусіць быць, каб стаць сапраўдным мастацкім словам, атрымаць права на прызнанне, на чытача, чым вызначаецца паэтычны талент і г. д. І праходзіў да пэўных высноў. Не пагаджаўся, па-першае, што немагчыма часам адрозніць таленавітае ад няздарнага. «Выходзіць, — пісаў я ў запале, — што папяровыя кветкі цяжка адрозніваць ад жывых? Ніколі не паверу! Ёсць адна яўная, я б сказаў, відавочная прыкмета таленту. Гэта — арганічнасць. Талент — з'ява арганічная. І, як усякая арганічная з'ява, ён непаўторна асаблівы, мае свае адметныя воблік і голас. Ніводная жывая былінка не падобная абсолютна на іншую, такую ж як быццам былінку». Далей, прадаўжаючы дзяліцца назіраннямі над вершамі маладых, парыўноўваючы іх аднаго з другім, я зазначаў, што першая кніга — гэта своеасаблівае «пасведчанне асобы», што аўтар пакліканы быць у сваіх творах самім сабой:

са сваім унутраным светам, сваім характарам, сваімі поглядамі і перакананнямі. Гаварыў яшчэ і пра тое, што праблема формы, мастацкай выразнасці — гэта таксама ў канчатковым выніку праблема арганічнасці, праблема асобы ў паэзіі. Бо, як вядома, стыль — гэта чалавек...

Чаму, з якой прычыны я стаў згадваць тыя, амаль саракагадовай даўнасці, нататкі? У сувязі з патрэбай пазнаёміцца з рукапісам першай кнігі вершаў Аляксея Чубата і напісаць да яе прадмову.

Прызнацца, пачынаў знаёміцца не без пэўнай насцярогі, нават недаверу. Што, я думаю, зразумела. Бо, па-першае, у наяўнасці розныя, так бы мовіць, узроставыя катэгорыі, а значыць, пэўна, і розныя густавыя крытэрыі. Па-другое — што, можа, нават больш істотна, — амаль відавочны факт з'яўлення часам у сённяшній маладой паэзіі не столькі насамрэч творчага, колькі, мякка кажучы, версіфікатарскага актывізму, літаратурнага штукарства... Дык вось, словам, стаў чытаць верши выпускніка факультета журналістыкі БДУ, дваццацівасцігодовага Аляксея Чубата, верши, як высыялялася, адметныя і розныя не толькі ў сэнсава-тэматычных, але і ў фармальна-жанравых адносінах (трох-, пяцірадковыя мініяцюры і разгорнутыя, з некалькіх частак, тэксты, верлібры). Чытаў, знаёміўся і паступова пераконваўся, што на-сцярожанаасць мая ў дадзеным выпадку была

неапраўданай, што вершы, за асобным выключэннем, адпавядаюць тым падыходам і крытэрыям, пра якія вышэй ішла гаворка і якім, прызнаюся, я застаюся верным і па сённяшні дзень. Хаця, дапускаю, і не ўсё ў іх бяспрэчнае.

Справа ў тым, што Аляксей Чубат не выдумляе, не «канструіруе» свае творы. Яны ў яго, мяркую, з'яўляюцца ў выніку то ўнутранага імпульсу, пэўнага эмацыянальнага штуршка, то жывога назірання, то спробы па-філософску асэнсаваць тую альбо іншую з'яву. Яны ў яго, так бы мовіць, жыванароджаныя. Накшталт тых кветак, пра якія сам піша ў цікавым вершы-прыпавесці «Цыкл»:

Хтось вечна шукае кветак
На рынку, у садзе, на полі,
Жывых, арганічна прыгожых,
Прывабных і стромкіх даволі...

Апрача слоў «жывых, арганічна прыгожых» вылучаю ў гэтай страфе і яшчэ адно слова — «шукае». Ключавое, не выпадковае. Бо адно з уражанняў, якое пакідаюць вершы Аляксея Чубата, — тое, што мы маем справу з аўтарам-шукальнікам. Пра гэта, дарэчы, сведчыць і яго імкненне па-свойму інструментаваць фанетычна і інтанацыйна вершаваны радок, пазбягаць, у прыватнасці, банальнай, беднай рыфмы. Ён шукае новыя сугуччы, што, безумоўна,

спрыяе пошуку жывой (у адрозненне ад штучнай) кветкі.

Дабраслаўляю гэтай прадмовай «крывіцкага нашчадка» (слова паэта) Аляксея Чубата ў нялёгкую як у прафесійных, так і ў духоўных адносінах дарогу па краіне, назва якой — Паэзія.

Анатоль Вярцінскі